

LUCRETIA

Lucretia

romerskt drama

av Christian Lanciai (1998)

Personerna :

Lucius Tarquinius

Hans söner:

Quintus Tarquinius

Sextus Tarquinius

Septimus Tarquinius

deras moder

Generalerna:

Pandulfus

Plexus

Collatinus

Maximus

Junius Brutus

Publius Valerius

Lucretia, Collatinus' hustru

hennes kammartjänare

hennes andra tjänare

hennes fader Lucretius

andra militärer

Handlingen äger rum omkring Rom år 509 f.Kr.

Copyright © Christian Lanciai 1998

Lucretia

Scen 1. En festbankett.

Lucius Tarquinius Mina söner, Rom är vårt! Vi har slagit den oduglige gamle kungen på flykten, och ingen bestrider vår maktposition! Vår är världen och allt vad som ingår i den! Folket har ingen rätt, vi styr folket och är hela folket, och all militärmakt är i våra händer. Så vad har vi då väl att frukta?

Sextus Tarquinius Ditt samvete, fader. Har du ingen blek eftertanke nu efter din kupp, efter att själv ha dödat din svärfar?

Lucius T. Min son, han var fullständigt värdelös och korrumpad.

Sextus T. Så gifte du dig då med dottern till honom, vår moder, blott för att få makten?

Lucius T. Min son, du är djärv intill oförsämndhet!

Sextus T. Detta tyder jag som dåligt samvete.

modern Min son, då min fader, din morfar, är offret och jag är din moder, så bör jag försvara min far och min make mot dig. Du vet mycket väl att jag blott gifte mig av allra renaste kärlek. En kvinna kan aldrig bli kär i en man om han ej älskar henne. Om han hade någon sorts annat motiv med att gilja till mig må han vackert förklara sig.

Lucius T. Kärlek kan aldrig bli uppblandad med politik. Håll i sär dessa båda begrepp, käre son, ty om de blandas samman kan det bara bli katastrof och den digraste kortslutning. Jag gifte mig med din mor blott av kärlek. Vad jag gjort politiskt har inget med denna min kärlek att göra. Jag ber dig att noga betänka och hålla dig uppmärksam för detta faktum. De tu kan ej nåsinn förenas.

Sextus Min fader, jag ber dig om ursäkt för mina insinuationer, men medge att det fanns belägg för kritik och för misstänksamhet.

Lucius T. Makten ger evig anledning till besk kritik. Den är sådan tyvärr av naturen. Ej makt utan någon som måste bestrida den. Därför blott måste jag döda min svärfar. Jag var den mer levande makten som satte mig upp mot den rådande mera förlegade och helt stagnerade makten. Jag följde naturlagen. Och nu kan ingen bestrida min makt, inte ens mina söner.

Ty en annan sida av makten är att den är hopplöst beroendeframkallande. Har man en gång fått smak för den är man förlorad för evigt. Man blir dess lojalaste slav, och man blir aldrig fri från dess oemotståndliga makt. Därför vet jag med den största möjliga säkerhet, söner, att ni aldrig skall svika mig utan fortsätta vad jag har börjat. Jag är ju den som etablerat vår helt suveräna familj som Roms konungar nu för all framtid.

Quintus T. Är vi här för att lyssna på torra predikningar eller för att slappna av och ha roligt?

Septimus T. Din festprisse! Sup dig då ner under bordet! Det är vad du duger till, broder, och ingenting annat! Jag vill ställa frågan på annat vis: far, är vi här för att prata och dricka och glömma bort världen för vårt depraverade nöjes skull, eller är vi här för att genomföra vårt krig? Du är ej ännu konung av Rom, icke förrän du tagit Ardea, som jag trodde vi var här för att belägra.

Lucius T. Min son, du har talat som min äkta son! Du har rätt! Vi är ej här för skojs skull men endast för krigets skull, för att besegra Ardea och så göra vår familjs makt absolut över Rom! Blott Ardea står mellan oss och vårt mål den absoluta världsmakten! Men staden har ej någon chans. Vi är dem överlägsna, och det sista fästet för demokratin måste falla.

Quintus T. Det är det jag menar. Vi kan lika bra festa runt hela natten. När det sista skurk- och etruskfästet faller så tar ju ej festen slut ändå. Så därför, o bröder, så säger

jag eder: sup till! Hela livet är bara en fest, och förbannad den krake som bjuder oss motstånd och inte vill delta i festen! (*Han har rest sig på svajiga ben och höjer sin pokal.*)

Septimus Min bror, dra åt fanders. Försvinn under bordet och stanna där, ty endast där hör du hemma och passar du bra.

Quintus Gärna det, käre broder. (*höjer sin pokal och dråsar omkull.*)

Sextus Detta är inget skämt. Detta är politik.

Quintus (bakom bordet) Du har rätt, käre bror. Politik är ett skämt.

Septimus Han är värdelös.

Quintus Det är vi alla.

Lucius T. Mina söner, till ordningen!

Quintus Vilken förbannade ordning? Det finns bara en vettig ordning i världen, och det är den eviga festens!

Septimus Min far, hur kan du ha frambringat en sådan helt värdelös broder åt oss, ett sånt rötägg och kräk, en sån odugling och idiot?

modern Han är min son precis lika mycket som alla ni andra och kanske den enda förnuftiga av er.

Septimus Förnuft? Mor, du talar just såsom det anstår en kvinna!

modern Och du talar just som det anstår en oäkta son.

Lucius T. Du får ej förolämpa din moder, min son.

Septimus Det var hon ju som nu förolämpade mig!

Quintus (under bordet) Skyll ifrån dig du bara. Det duger du till men ej någonting annat som det sketna rötägg du är.

Septimus Det är du som är rötägget! Glöm inte det!

Quintus (sticker upp) Hellre full som ett ägg än så ful som ett rötägg som du!

Septimus Säg om det där, om du vågar!

Quintus Hellre ful som ett ägg än så full som ett rötägg som du!

Septimus Du är full, bror.

Quintus Det är icke du. Jag beklagar dig djupt.

modern Söner! Börja nu inte att slåss!

Quintus Mor, du kommer då alltid med de allra bästa förslag. Ska vi slåss, bror?

Jag ger dig ordentliga handikapp. (*vill slåss*)

Septimus Du är en loppa som jag inte ens skulle vidröra med all min yttersta välvilja. Du är ett värdelöst kryp, bror. Kryp ner under bordet igen där du platsar som en annan loppbiten hund.

Quintus Bror, du talar till en äkta son i familjen Tarquinius, Roms absolutaste härskare!

Lucius T. Låt dem ej slåss. Skilj dem åt innan de börjar slåss!

Sextus Låt dem få göra slut på varandra. Det är ju vad de båda helst vill i världen.

Quintus Ditt loppbitna kryp, vill du slåss eller ej?

Septimus Bror, jag känner dig ej, ty du är ej min broder.

Quintus Jag vet. Sade ej just vår moder att du var en oäkta son?

Septimus Nej nu.... (*vill flyga på Quintus*)

Lucius T. Skilj dem åt! (*Tumult. Flera kastar sig över Septimus och andra över Quintus, som försvinner under bordet igen.*)

Quintus (under bordet) Vilken fest! Och min tråkige bror ville göra den till en begravning! Gräv ner dig med dina begravningar, min käre oäkta bror till bastard!

Lucius T. Han är full. Tack och lov att jag har en förnuftig fru som aldrig låtit dem döda varandra.

Pandulfus Min ädle Tarquinius, mycket kan du ha att skryta med, men även andra har fruar som du.

Plexus Min förträfflige herr general, vill du påstå att du och Tarquinius ensamma har goda hustrur?

Pandulfus Vem är inte gift? Men vem av alla gifta bastarder har hustrur som förblir dem trogna? Blott undantag!

Plexus Hör du till dem, din bastard?

Pandulfus Ja, det gör jag, din skithög!

Lucius T. Börja ej slåss, generaler.

Pandulfus Tarquinius, vår blivande konung av Rom, det är ingen risk för att vi slåss. För vår del gäller bara en sak, och det är själva kriget.

Plexus Jag står till förfogande när du vill slåss för din frus ära mot min frus dygd.

Quintus (under bordet) Alla fruar är luder som bara drar männen vid näsan.

Collatinus Där sade du något, min käre vän Quintus Tarquinius. Men härmed vågar jag påstå att min fru är någonting annat.

Plexus Varenda mans fru är långt bättre och mera att skryta med än någon annans.

Collatinus Jag lovar er, att om vi nu skulle bryta belägringen och återvända till Rom utan förvarning skulle ni nog allesammans ta era gemåler på bar gärning i ett och annat, men min hustru skulle allena ej ha något fuffens för någon.

Pandulfus Och om det nu vore tvärtom? Om din hustru allena blev funnen med främmande karl i sin säng och vi andra fann våra gemåler lugnt spinnande hemma?

Collatinus Jag utmanar er, och jag ber er slå vad.

Plexus Jag är med.

Pandulfus Jag kan våga min enda frus heder på att du har fel.

Septimus T. Men belägringen, bröder? Vad blir det väl då av vårt krig?

Quintus Skit i kriget. Det går alltid bara åt helvete ändå.

Collatinus Jag tror att det är mera intressant för oss om våra gemåler är något att lita på.

Pandulfus Kriget kan vänta. Ardea kan vi inta senare, för stället måste ju falla ändå.

Plexus Inget krig är så viktigt att ej våra fruar är viktigare.

Lucius T. Generaler, ni har alla fullkomligt rätt. Inget är mera viktigt för Rom än att våra familjer hålls heliga! Jag ger er härmed för denna saks skull permission, och jag hoppas att inte en enda fru svikit er.

Quintus Far är som vanligt totalt realistisk.

Sextus Du verkar väl säker på din gamla fru, Collatinus.

Collatinus Hon är inte gammal. Hon är vackrast i hela landet.

Sextus Och hon är dig trogen ändå, så att du kan slå vad om den skönhetens ära?

Collatinus Jag litar fullkomligt på henne.

Sextus Då skulle jag hemskt gärna vilja få se henne.

Collatinus Det får du gärna.

Sextus Jag tackar.

Plexus Till Rom! Till försvar för Roms mödrars och våra gemålers odödliga ära!

Quintus Ni är alla blåögda inkompetenta idioter som gift er.

Septimus Ska du säga, Quintus, som aldrig har legat med någon.

Quintus Vad vet du om det?

Septimus Jag vet mera än tillräckligt.

Quintus Du har förstås älskarinnor att skryta med som aldrig gift dig du heller?

Septimus Jag har så det räcker.

Quintus Det har inte jag.

Septimus Det är alltså du som förför generalernas hustrur.

Quintus Men du bara misshandlar dem.

modern Pojkar, börja nu inte att slåss.

Quintus Om vi börjar kan vi aldrig sluta.

Lucius T. Slut fred nu. Vi går ju mot Rom nu att stadfästa och etablera vår makt.

Quintus Den makten kan du stoppa upp i din röv, fadersgullet.

Sextus Han är bara full.

Septimus Nej, han är mer än full.

Lucius T. Ja, jag märker det. Ge honom då vad han tål så han går under bordet och stannar där.

Septimus Broder, du hörde. Bli kvar här och töm dina flaskor.

Quintus Jag är i så fall den i särklass allena förnuftiga i hela slakten.

Sextus Förbli så, var glad och ha roligt.

Quintus Jag tackar dig, broder. Du är nästan lika förträfflig som jag.

Lucius T. Kom nu, söner. Vi har politiken att tänka på.

(Alla bryter upp utom Quintus som stannar kvar.)

Quintus Vad är jag att jag ej skulle dricka? Jag passar ej för politik, ty jag ser bara fåfänga i den. Jag passar ej för ett normalt liv, ty jag ser blott fåfänga i det. Men ingen man är så förnuftig att han inte faller för sin egen fåfänga. Är jag då undantag från denna regel? Det finns inga undantag från denna regel, den mänskliga fåfängans oundvikliga lag. Ty jag dricker, och det är min fåfänga, ty jag har kul åt mitt nu, som ger mig mod att håna de offer för fåfängan som inte ser vilka offer för fåfängan de alla är. Det är min höga fåfänga, högre och bättre än alla de andras. Så fåfäng är jag. Skål! *(höjer sin pokal, dricker och dräsar under bordet.)*

Lucius T. Nå, de borde alla återkomma sen, de glada gossarna, som slogs och tog ett glas för att avbryta kriget mitt i en belägring och ta reda på hur trogna deras hustrur kunde vara. Vi skall vinna kriget, men jag tror ej att en enda av de äkta männen återkommer hit som segrare nu efter att ha tagit del av sina hustrurs eskapader under deras ledighet. Här kommer nu den förste. Se så moloken och knäckt han kommer in med ryggen krökt som efter sitt livs värsta nederlag. – Hur är det, gode Plexus? Fann du ej din fru vid god vigör?

Plexus *(slagen)* Tala ej om henne. Hon var inte hemma.

Lucius T. Inte hemma? Men var var hon då?

Plexus Hon hade gett sig ut på stadens gator och besökt ett antal krogar och beryktade nattklubbar.

Lucius T. Men vad gör en trogen hustru på en ökänd nattklubb?

Plexus Tar sig friheter. Hon hade bjudit ut sig liberalt och dansat med varenda gigolo i hela Rom.

Lucius T. Vad gjorde hon när hon fick se dig?

Plexus Hon blev alldeles förskräckt. Hon sade till mig: "Justus, vem har gett dig permission? Du skulle ju ej komma hem förrän Ardea hade fallit!" Och hon sade det som om hon anklagade mig!

L. Tarquinius Min vän, så är de flestas hustrur.

Quintus (under bordet) Lycklig den som ej är gift.

Plexus Håll käften, usla sanningssägare till fyllo!

Quintus Tål du inte sanningen, din narr?

Plexus Jag tål ej att den hånar mig!

Quintus Den hånar ej. Den blott bekräftar sakligt vad som är, men just dess saklighet är mer olidlig än all vidrighet i världen.

L. Tarquinius Tyst, min son, och håll dig under bordet, drick och underhåll din fylla, ty du duger ej till annat.

Quintus Alltså duger jag till något. Andra duger ej till annat.

Plexus Se, här kommer nu Pandulfus. Han ser ut som om han både var medtagen och nedslagen.

Quintus Det är bara äktenskapets komiska baksmälla.

L. Tarquinius Hur är läget, general Pandulfus?

Pandulfus Alldeles åt helvete.

Plexus Var din fru också lös och ute på Roms värsta gator?

Pandulfus Nej.

L. Tarquinius Och varför är du då så ledsen?

Pandulfus Hon var inte hemma.

Plexus Vad säger du? Det menar du väl inte?
Pandulfus Jo, det menar jag.
L. Tarquinius Var fann du henne?
Quintus Hemma i sultanens harem.
Plexus Tyst, din bov! Vår vän får inte förolämpas!
Pandulfus Hon var borta.
L. Tarquinius Det förstår vi nog.
Plexus Men, käre bror, var fann du hennes dygd?
Pandulfus Den var det enda som hon hade lämnat hemma.
Quintus Fråga hellre: var fann generalen hennes kropp?
Pandulfus Nerspolad i kloakerna. Hon hade flytt till Africa med någon mor men väntades tillbaka hem i tid för att välkomna mig som segrare från äntligen avslutat krig.
L. Tarquinius En mor? En neger? En barbar?
Pandulfus En slav i hennes eget hushåll. Han har tillfredsställt min hustru köttsligt förr, fick jag det konstaterat.
Plexus Hustrur är ej hustrur om de ej bedrar en, verkar det.
Quintus Och äkta män är inte äkta män om de ej blir bedragna.
Plexus Detta är ju alldeles förfärligt.
L. Tarquinius Alla har ej ännu kommit in. Det kan än finnas undantag.
Plexus Här kommer dina söner Septimus och Sextus.
L. Tarquinius De är inte gifta och kan därför vara sakliga. Har alla mina generaler blivit fullkomligt besegrade av sina hustrurs odygd?
Septimus Inte alla. Ännu finns det några kvar.
Sextus Men mönstret tycks dock vara regelbundet. Alla våra generaler fann i regel vid sin överraskningshemkomst sina hustrur vara borta hemifrån, utflugna dansande på gatan, nakna och utsvävande på någon nattklubb, borta hos en annan karl i säng hos någon älskare, berusad och omtöcknad ofta frivilligt som kurtisan i tillfällig bordell och vad som helst men inte hemma, långt från sina plikter.
Quintus Militärer kan ej vänta sig en annan lön för fåfäng krigisk möda.
Pandulfus Tyst, din défaitistiska fördömda parasit!
Quintus Jag har ej dödat någon ens i krig. Jag tillber bara livet.
Septimus Endast den som mest skröt med sin hustru, Collatinus, väntar vi med spänning på besked från. Han kan ännu ha en chans som segrare i kriget om sin hustrus dygd.
Pandulfus Ska vi slå vad? Jag menar, att den man som skryter mest om hustruns dygd är mest naiv och måste se sin hustru falla djupast.
Sextus Collatinus fru kan likväl vara något särskilt.
Plexus Tror du det? Det tror jag också.
Septimus Här kommer gode Maximus.
Pandulfus Vad har du att berätta, Maximus?
Maximus Jag kommer hit med Collatinus, och jag är hans vittne. Jag kan lova er, att han har inte skrutit med sin hustru.
Plexus Fann han henne hemma?
Maximus Spinnande med sina pigor. Ingen fru har varit trogen sin man under detta krig förutom Collatinus hustru. Hon är dygdigheten själv.
Sextus Vi häpnar mållösa av bottenlös förundran.
Pandulfus Tydligt är ännu ej miraklens tid förbi.
Septimus Här kommer Collatinus.
Sextus Maximus har just berättat att du fann din hustru hemma spinnande i dygd hos sina tärnor.
Collatinus Är det något fel i det? Och är det inte vad jag sade, att jag kunde lita på min hustru?

Plexus Ingen annan fann sin hustru trogen.
Collatinus Det är inte mitt problem. Jag är en trogen man, och därför äger jag en trogen hustru.
Pandulfus Du är ensam därom i Italien.
Collatinus Nej, det tror jag inte.
Quintus Likväl kan han vara det, om ock för tillfället.
Collatinus Det tror jag inte. Hon förblir mig trogen om jag bara själv är henne trogen.
Sextus Ditt förnäma skryt är ganska övermodigt, så att det är svårt att tro att denna kvinna existerar.
Collatinus Kom till Rom och gästa henne. Övertyga så dig själv.
Sextus Det vill jag göra.
Maximus Men bör vi inte fira Collatinus nu, som ensam vunnit segern? Hans är äran för att ensam här av alla generaler ha en hustru som han lugnt kan vara stolt över.
L Tarquinius Förvisso! Collatinus måste firas! Skänk honom en krans! Han skall nu skämmas bort av oss med gästbud i minst tre dagar, ty en trogen man är verkligen värd all uppmärksamhet och ära, om han dessutom kan hålla sin gemål på samma oantastliga nivå.
Plexus (höjer sin pokal) Till Collatinus, främst bland generaler när det gäller äktenskap!
Quintus Din seger, Collatinus, är långt mera värd än alla militära segrar köpta dyrt med blod och svärd.
Collatinus Kom fram där under bordet, gode Quintus! Du är outhärlig för oss såsom festdeltagare!
Quintus Jag vet. Jag kommer fram. (*kommer fram*)
Septimus Till Collatinus, segraren för dagen!
alla Ära vare Collatinus!
(*Alla dricker honom till. Festen övergår i allmän hjärtlig stämning.*)

Scen 2. Collatium.

Lucretia Världen påstår att jag älskar honom och är honom trogen. Låt den tro vad den vill. Jag vet bättre. Men kvinnorna lever blott på vad världen inbillar sig om dem. Det är deras fåfänga. Den högsta ära de kan undfå av livet är att bli en legend. Jag blir det gärna. Och om min man prisar mig offentligt för min dygd, så är jag inte den som kommer att opponera mig eller sabotera hans legendbildning om mig. Låt världen få älska mig. Jag är nöjd om jag får älska mig själv. – Ja, vad är det?
en tjänare Härskarinna, Sextus Tarquinius söker audiens med er.
Lucretia Sextus Tarquinius? Den uppblåste konungens son?
tjänaren Ja, frun.
Lucretia Vad vill han mig?
tjänaren Jag vet inte, frun.
Lucretia Släpp då in honom, så att vi får veta det.
tjänaren Ja, frun. (*visar in Sextus*)
Lucretia Sextus Tarquinius, vad förskaffar mig den äran?
Sextus (bugar sig artigt) Min fru, jag ber om ursäkt för att jag våldgästar er på detta störande sätt utan föranmälning. Saken är den, att jag har ärende i trakten och ingenstans att bo. Jag tvingas då vara så förmäten att be er upplåta ett kvarter i ert hus åt mig för några dagar.
Lucretia Vem kan säga nej till konungens son? Om man försöker riskerar man ju att bli ett huvud kortare.
Sextus Men det var bara den formella anledningen till mitt besök hos er. Jag känner er man.
Lucretia Och han känner er.

Sextus Han har prisat er för hela världen, och han har vunnit pris i hären för att äga Roms mest hedervärda hustru. Jag blev då nyfiken på hur en ärbar kvinna kan gestalta sig.

Lucretia Ni har sett henne nu.

Sextus Men jag känner henne inte.

Lucretia Vad menar ni?

Sextus Jag menar, att jag gärna vill förstå er, så att jag sedan lättare kan finna mig en hustru av er kaliber.

Lucretia Ni smickrar mig.

Sextus Nej, jag är bara ärlig.

Lucretia Ni roar mig.

Sextus Det är meningen.

Lucretia Samtidigt står ni hela tiden på tröskeln till oförskämdhet.

Sextus Det är inte meningen.

Lucretia Nåväl, ni skall få vad ni begär. Lås oss konversera och lära känna varandra. Jag vet alltför litet om hur krigets män fungerar. När min make kommer hem har han alltid lämnat kriget bakom sig och talar aldrig om det. Berätta hur han är i konungars och generalers sällskap. Men slå er ned, för all del! Tjänare, hämta in en amfora vin åt konungens son att dricka. Han måste vara törstig.

Sextus Jag uppskattar er beredvillighet, min fru. (*slår sig ner och blir genast ledigare när vinet serveras*) Er man är den bästa tänkbara kamrat. Jag kan bara säga gott om honom.

Lucretia Jag är glad att jag fick *honom* till man.

Sextus Det bör ni vara.

Lucretia Men varför är ni inte gift ännu, som är så attraktiv och full av kraft?

Sextus Jag väntar på den rätta.

Lucretia Hon finns ej.

Sextus Hur vet ni det?

Lucretia Det är ett romantiskt självbedrägeri. Den som väntar på den enda rätta får aldrig någon och blir aldrig nöjd.

Sextus Då gäller det att komma så nära som möjligt.

Lucretia Den första är den bästa. Om man avstår från henne har man förlorat.

Sextus Ert rykte har talat sant, min fru.

Lucretia Mitt rykte?

Sextus Ni är inte endast dygdigast i världen utan även vackrast i världen.

Lucretia Spar på era komplimanger till er hustru.

Sextus Jag har ingen hustru.

Lucretia Spar dem då tills ni gifter er.

Sextus Jag har ingen avsikt att gifta mig.

Lucretia Låt bli då. Men ni bör inte komplimentera en annans hustru med överord.

Sextus Det gör jag som jag vill.

Lucretia Min herre, ni må vara en konungs son, men jag måste varna er för er egen oartighet.

Sextus Jag är så oartig jag vill.

Lucretia Inte i mitt sällskap.

Sextus Jo, just i ert sällskap.

Lucretia Varför har ni kommit hit egentligen? För att förolämpa en annans hustru?

Sextus Nej, för att ta reda på sanningen.

Lucretia Vilken sanning?

Sextus För att ta reda på hur dygdig fru Lucretia egentligen är.

Lucretia Räcker det inte med mitt ord och mitt exempel?

Sextus Nej, det räcker ej.

Lucretia Vad menar ni?

Sextus Jag vill ha er, min fru.
 Lucretia Ett dåligt skämt, Sextus Tarquinius. Lämna mitt hus genast.
 Sextus Nej.
 Lucretia Vad?
 Sextus Nej. Jag lämnar inte ert hus.
 Lucretia (*ringer i en klocka. Tjänaren kommer tillbaka.*) Sextus Tarquinius är färdig här. Visa ut honom.
 Sextus Min fru, ni glömmar att jag är militär.
 Lucretia Visa ut honom!
 tjänaren Min herre, min härskarinna ber er lämna henne i fred.
 Sextus Jag förstår hennes böner. Ge dig av.
 tjänaren Min herre, jag måste be er....
 Sextus Håll käften! (*stöter ner honom*)
 Lucretia (*chockad*) Detta går för långt!
 Sextus Min fru, jag är en konungs son. Jag gör vad jag vill. Ni älskar mig. Det ser jag på er. Och jag vill ha er. Varför sätter vi inte i gång?
 Lucretia Du är vansinnig.
 Sextus Nej, jag älskar.
 Lucretia Jag är en annans hustru, en generals, som din far skattar högt.
 Sextus När jag dödat honom kan du bli min hustru.
 Lucretia Du vet inte vad du säger! Du vet inte vad du gör!
 Sextus Jag vet precis vad jag gör. Och du skall lyda mig!
 Lucretia Aldrig!
 Sextus Samarbeta eller dö!
 Lucretia Du vågar aldrig döda mig och lämna två lik i din fars bästa krigares hus.
 Sextus Jag vågar vad jag vill! Men jag behöver inte döda dig. Jag känner kvinnorna. De gör alltid som jag vill.
 Lucretia Jag gör aldrig som du vill.
 Sextus Jo, det gör du, ty jag har svärdet. Du kan inte säga nej. Du har inget val. Jag är i stånd till vad som helst, ty jag älskar dig och vill ha dig. Kärleken är blind men överlägsen. Jag kan döda dig också och säga, att tjänaren här våldtog dig. Jag våldtar dig i alla fall, och jag kan ge tjänaren skulden. Jag har aldrig varit här och efterlämnar inga spår utom dig skändad med din tjänare dödad av dig.
 Lucretia Du är galen!
 Sextus Av dig, min sköna.
 Lucretia Du vill alltså tvinga mig med våld.
 Sextus Jag inte bara vill. Jag gör det.
 Lucretia (*försöker få honom att besinna sig*) Lugna dig, Sextus Tarquinius. Du har redan dödat en oskyldig människa. Gör inte saken värre.
 Sextus Jag gör som du vill! Och du vill vad jag vill! Det ser jag på dig! Du är min redan! Ingen kvinna motsätter sig en våldtäkt. Hon vill det alltid själv. Ingenting vill hon hellre. Jag erbjuder dig allt, Lucretia, ty jag älskar dig, och du kan inte motstå mig. Jag känner kvinnorna. De låtsas göra motstånd, men de gör motstånd bara för att därmed egga älskaren till ytterligare upphetsning. Så är det alltid. Kom nu, Lucretia! Släpp din mask och fall till föga. Det är det enda du kan göra. Du är min nu, ty jag är konungens son, och ingenting kan stoppa mig. (*våldtar henne.*)
 Sextus (*efteråt*) Så var det gjort. Så var det över. Alltid är det samma sak. Nu ligger du och kvider som ett ömkligt offer. Du är precis som alla andra – bara ett ytligt fnask. Du ville det, ej jag. Nu vet jag att din dygd var bara bluff och grov förställning. Du är bara fåfäng och som alla kvinnor kär blott i dig själv. Nu vet jag sanningen om Collatinus dygdiga Lucretia. Och du vet nu att jag vet sanningen. Skryt nu inför all världen om din dygd. Jag är ditt vittne. Farväl, vulgära hora. (*kastar en sedel på henne och går.*)

Lucretia (gråter krampaktigt, hämtar sig gradvis, reser sig)

Så det var alltså sanningen om Tarquinierna. Så de har rätt som konungen att våldta hela världen. Vi får se. Tarquinierna är dömda genom dig, min vedervärdige kunglige älskare.

(tar sig stapplande upp med svårighet i sönderrivna kläder mot en väldig gongong, som hon slår två stora slag i. Flera tjänare inträder efter en stund med hast.)

Jag önskar detta kunde höras ända till Rom som en alarmsignal att väcka upp hela folket till beslutsamt och oåterkalleligt uppror mot hela det rådande samhällssystemet! *(tjänarna inträder.)*

en tjänare Min fru! Vad har hänt?

Lucretia Fråga inte så dumt. Du ser väl att Cluvius är död. Se till att få ut liket, och svabba golvet efter honom. Marcus, rid genast till Rom och be min fader komma hit. Säg att det är en nödsituation. Samma gäller dig, Titus. Rid till min man och be honom genast komma hit. Han måste skynda sig. Säg att här har skett ett inbrott, att huset har plundrats och att jag nästan berövats livet. Det är mycket nära sanningen. Sätt fart, Mucius! Stå inte som ett fån och gapa! Jag vill ha huset rent innan min far och min man kommer hit. Skynda er! *(Tjänarna sätter fart.)*

Det värsta man kan göra är ingenting. Om man bara behåller initiativet har man livet i sin hand. Låter man initiativet gå sig ur händerna är man lika litet värd att få leva som sin egen våldtäktsman.

Scen 3. Som scen 1. Fältlägret.

Pandulfus berättar en historia för de andra generalerna, Plexus, Collatinus och alla Tarquinierna utom Sextus.

Pandulfus Och så var det med det.

(Alla gapskrattar hjärtligt och länge.)

Quintus Jag kan en ännu bättre matsmältningshistoria.

Plexus Ja, nu är det din tur, Quintus! Kom igen!

Quintus Det var en gammal bonde som skulle till att dö, så han kallade hela familjen till sig, och det var mycket högtidligt. Den ende sonen, var gift och hade barn, var mycket bedrövad och kom fram till fadern och sade:

"Pappa, pappa, jag är förkrossad för att du ska till att dö! Är det något jag kan göra för dig? Jag gör vad som helst för dig nu när du ska lämna oss!"

"Ja, min son," sade gubben, "det är faktiskt något du kan göra för mig. Jag vill ha en tallrik med skit."

Sonen trodde inte sina öron. "Men pappa, vad menar du? En tallrik med skit? Vad ska du med en tallrik med skit till?"

"Min son, min son, jag ska till att dö, och du vill inte uppfylla mina sista önskningar! Vad är det för en son jag har?"

Och gubben gav sig inte, så sonen såg till att hans lilla nyfödda barn producerade en portion med riktig skit, som då överfördes på en tallrik, och denna bars fram till den döende farsgubben.

"Här har du, pappa, din tallrik med skit. Vad vill du göra med det?"

"Jag vill att du provsmakar den."

"Pappa, pappa, du kan inte mena allvar! Har du blivit alldeles från förståndet? Inte kan jag väl provsmaka skit?"

"Min son, min son, jag ska till att dö, och du vill inte uppfylla mitt livs sista önskningar! Vad är det för en son som jag har satt till världen?"

Och sonen fann sig nödgad till att provsmaka en liten munsbit av skiten. Det smakade som det smakade. Han svalde det motvilligt med ett ansträngt gulp. Då frågade gubben:

"Nå, min son, hur smakade det?"
 "Ärligt talat, inget vidare," sade sonen.
 "Det var väl det jag trodde," sade gubben. "Då vill jag inte ha det."
(Alla brister ut i skattparoxysmer som håller på länge och väl. En enda skrattar inte. Det är Lucretias tjänare, som kommit in under historiens gång.)
 Pandulfus Collatinus, jag tror du har besök. Är det inte din hustrus tjänare?
 Collatinus Jo, det är det. Vad du ser allvarlig ut. Vad är det, min vän?
 tjänaren Min härskarinna ber er att omedelbart komma hem. Det har hänt något allvarligt där hemma.
 Collatinus Vad då? Brand? Mord? Inbrott?
 tjänaren Jag vet inte själv, men fru Lucretia är mycket upprörd, och hennes kammartjänare är död, troligen mördad.
 Collatinus Det tyder på inbrott. Jag måste ge mig iväg.
 tjänaren Det är nog mer än bara inbrott.
 Plexus Ta någon med dig, Collatinus.
 Collatinus Kan ni avvara någon general, min konung?
 L. Tarquinius Ta Publius Valerius. Han har ändå bara tråkigt här.
 Valerius Jag har alltid beundrat din hustru, Collatinus. Jag gör vad som helst för att bistå henne.
 Collatinus Kom då. *(går med Valerius.)*
 Plexus Alltid ska kvinnohistorier störa oss mitt i det roliga.
 Pandulfus Har du ingen annan rolig historia, Quintus?
 Quintus Hur många som helst, men nu är det min bror Sextus' tur. Var är han?
 Septimus Det undrar jag också.
 Pandulfus Han är inte den som bara försvinner och dricker.
 Quintus Nej, det är mitt privilegium.
 L. Tarquinius Han kommer nog när vi ska till att plundra staden. Kom nu, låt oss gå och lägga oss. Vi har druckit nog för idag.
 Pandulfus Du får fortsätta i morgon, Quintus.
 Quintus Med vad då? Historierna eller drickandet?
 Septimus Båda. Kom nu. *(Alla drar sig ut.)*

Scen 4. Collatinus hem, som scen 2.

Junius Brutus Här är vi. Var är hon?
 fadern Jag är uppriktigt ledsen, Junius Brutus, att jag tagit med dig hit kanske i onödan, men jag känner på mig att här är något på gång. Min dotter brukar inte kalla på mig.
 Brutus Kvinnor! De har sina nycker, som helt kontrollerar dem, och därför har de ingen kontroll över livet. Därför har jag aldrig låtit mig styras av kvinnor, ty om kvinnor får makt går allting åt helvete.
(Collatinus och Valerius inträder.)
 fadern Collatinus! Valerius! Då är det verkligen något allvarligt!
 Collatinus Jag säger det samma. Var hälsade, min svärfar och Junius Brutus. Men varför Brutus?
 Brutus Det undrar jag också.
 fadern Det lär vi få veta av min dotter, om hon behagar visa sig.
 Valerius Vad sade er budbärare?
 fadern Ingenting, just. Det verkade som om ett inbrott ägt rum eller värre, snarare värre, men här finns inga tecken på inbrott.
 Collatinus Jag vet bara att Lucretias kammartjänare blivit dödad.
 fadern Det vet vi också. Det är också allt vad tjänarna vet.

Brutus Kan han ha försökt något mot Lucretia, så att hon dödat honom i självförsvar?

Collatinus (kategoriskt) Omöjligt. Här är något djupare på gång. Jag känner en kris i luften som vi ännu inte förmår överblicka.

Brutus Ingenting är farligare än när en kvinna har hittat på någonting. Då går ingen människa säker, och då svajar hela staten.

fadern Här är hon.

tjänare (inkommer) Mina herrar, min härskarinna ber om ursäkt för att ni fått vänta. Hon behövde göra sig i ordning.

Brutus Huvudsaken är att hon kommer.

Lucretia (inträder, helt klädd i svart, de mest raffinerade änkekläder.)

Collatinus Lucretia! Vad är detta?

Lucretia Rör mig inte, Collatinus! Junius Brutus! Bra! Och Publius Valerius! Ni har läst mina tankar. Pappa, förlåt att jag bett dig hit, men denna angelägenhet rör hela familjen och hela staten. Jag hälsar er välkomna.

Collatinus Vad har hänt, Lucretia? Denna änkedräkt tyder på den djupaste sorg, men jag är inte död ännu.

Lucretia En annan är värre än död. Mina herrar, jag behöver er eskort.

fadern Min dotter, vi står till din tjänst.

Brutus Ut med språket, fru Lucretia. Vi vill inte vara med om något nonsens.

Lucretia Jag ska förklara allting, om ni bara för mig till konungens högkvarter. Staten är i fara, och endast vi kan rädda den. Jag måste få möta Tarquinierna.

fadern Min dotter, du har något i sinnet.

Lucretia Ja, far.

Brutus Nå, vad väntar vi på? Låt oss genast få saken ur världen!

Lucretia Ju förr, dess bättre.

Collatinus Mår du bra, Lucretia?

Lucretia Mitt tillstånd berör inte staten. Jag bekymrar mig bara för staten.

Brutus (för sig själv) Denna kvinna är farlig.

Collatinus Kom, låt oss gå då.
(*Alla går beslutsamt ut, Collatinus och fadern eskorterande Lucretia.*)

Scen 5. Lägret.

Sextus Varför fick Collatinus så bråttom att lämna lägret?

Septimus Han kommer tillbaka. Jag tror att hans hustru hade fått tarmvred.

Sextus Bara tarmvred?

Septimus Vad hade du väntat dig mera? Tarmvred är en nog så allvarlig sak.

Quintus I synnerhet om det drabbar en kvinna.

Septimus Och vad exakt menar du med det, Quintus?

Quintus Om något allvarligt drabbar en kvinna är det mycket mera allvarligt än om det drabbar en man.

Sextus Och varför är det det?

Quintus En kvinna gör mera väsen av saken. Och det värsta av allt: hon vägrar betrakta det som ett skämt.

Plexus Har då kvinnan ingen humor?

Quintus Det är en ytterst omdiskuterad fråga. Framför aldrig den teorin inför en kvinna, för då riskerar du att genast få den bevisad.

Pandulfus Finns det då inga roliga kvinnor?

Quintus Jo, men det är bara män som skrattar åt dem.

L. Tarquinius Mina söner, en kvinna är kommen till lägret. Jag gissar ni vet vem.

Septimus Hur så? Borde vi veta det? Det finns många kvinnor i lägret.

L. Tarquinius Men ingen ärbar utom denna.

Quintus I så fall är hon den enda ärbara i världen.

L. Tarquinius Det kan mycket väl vara så. Hon vill tala med alla de ansvariga i hären. Med sig har hon sin far och make, Publius Valerius och Junius Brutus.

Quintus Varför denna massiva livvakt?

L. Tarquinius Det lär ni förstå när ni ser henne.

Sextus Har då Collatinus kommit tillbaka?

L. Tarquinius Ja, min son, Collatinus har kommit tillbaka.

Plexus Vad är det frågan om?

L. Tarquinius Det trodde jag någon av er visste.

Pandulfus Det lär vi väl få veta.

Septimus Vet du något, Sextus? Du har också varit borta.

Sextus Vad skulle väl jag veta?

Quintus Alltså vet du något.

Plexus Här kommer de.
(Collatinus inträder med Lucretia, hennes far, Valerius och Brutus.)

Sextus (när han får se Lucretia, för sig själv) Vad har jag gjort? (drar sig undan det följande försiktigt och obemärkt och försvinner.)

Collatinus Mina vänner, min hustru har några sanningens ord att säga er. Det gäller främst vår konung Lucius Tarquinius, den högste ansvarige i Rom.

L. Tarquinius Säg först vad det gäller. Är det någon komplott?

Collatinus Ja, min hustru har uppdagat en allvarlig komplott i Rom.

Quintus (för sig själv) Och hon har tydligen själv blivit det första offret för den.

Brutus Låt oss höra vad fru Lucretia har att berätta.

Plexus (till Valerius) Vet du några närmare detaljer?

Valerius Ingen av oss vet än så länge någonting. Lucretia ensam vet allt.

fadern Tystnad! Låt min dotter tala.

Lucretia (stiger fram) Mina herrar, vad jag har att berätta är ingenting roligt. Helst hade jag aldrig kommit hit, men det som jag har sett och upplevat tvingar mig att bära vittne därom inför alla ansvariga i Rom, då gärningsmannen själv hör till de allra högsta.
(ett sus av mummel och förvåning.)

Lucretia (lämnar inget utrymme för reflektion) Jag har inte kommit hit för att underhålla er. Jag vill egentligen bara förklara min dräkt och änkesorg, som är djupare än någon änkesorg. Igår trängde sig en man in i mitt hus. Han mördade min tjänare och våldtog mig. Detta gjorde han med kunglig rätt, ty han var konungens son.

Collatinus Lucretia!

Quintus Sextus!

Septimus Ja, det måste vara Sextus.

L. Tarquinius (reser sig) Min fru, vilken av mina söner var det?

Lucretia Den ende som inte är här närvarande, som feget smög sig ut så fort han fick se mig.

Valerius Detta är mer än en våldtäkt, då det är en kunglig våldtäkt.

Plexus Sådana ledare kan vi inte ha.

Pandulfus Våldtäktsmän i kunglig ställning är oacceptabelt.

L. Tarquinius Mina herrar, detta är bara en kvinna. Jag känner stanken av er komplott. Vad har vi för bevis? Hon utpekar den ende av mina söner som inte är närvarande. Jag anklagar er, fru Lucretia, för att med lögn försöka uppvigla mina generaler mot ordningen! Grip henne!

Collatinus Min konung, titta på henne.

Valerius Hon har rätt. Vi kan inte åtlyda en sådan order.

L. Tarquinius Grip henne, sade jag! Och Collatinus är hennes medbrottsling! Valerius och Collatinus är i maskopi med henne!

Brutus (reser sig) Konung, du har förverkat din rätt och ditt rike genom din son, som du skamligen försöker skydda. Denna kvinna var igår den mest ärbara i Rom, hyllad av alla som den enda generalshustru som motstod alla prövningar. Därför uppsökte henne din son bara för att ta ifrån henne denna dygd. Han har förstört det ädlaste vi hade i Rom. Om vår kungliga familj gör så vill vi inte längre ha någon kunglig familj.
fler och fler Hör! Hör! Han har rätt! Han har alldeles rätt!

fadern Jag känner dig, Lucius Tarquinius. Genom hänsynslöshet och mord har du tillvällat dig makten. Nu har din hänsynslöshet fördubblats hos dina söner. Detta skall hela Rom få veta, och Rom skall säga nog!

L. Tarquinius Förräderi! Kom, mina söner! Vi skall svara med all vår militärmakt! Dessa idioter ledda av en kvinna vill ju ha inbördeskrig!

Quintus Det är kört, pappa. Ingen vill försvara dig om du försvarar Sextus.

L. Tarquinius Vad säger du, pojke?

Septimus Han har rätt, far. Jag ställer mig på deras sida mot dig och Sextus och avsvär mig all rätt till kungamakten.

Valerius (höjer sitt svärd) Rom har ingen kung längre! Ner med kungamakten!

nästan alla Ner med kungamakten!

L. Tarquinius Förräderi! Förräderi! (*flyr scenen. Några få följer honom.*)

fadern Följ efter honom! Utrota Tarquinierna!

Brutus Nej, endast Lucius och Sextus Tarquinius har förverkat sin rätt. Dessa båda hör till oss och stöder republiken. Låt oss döma de skyldiga Tarquinierna enligt lag och rätt, och låt oss sedan hålla oss till lag och rätt i republikens namn, i namn av den stat som tillhör folket.

Valerius Junius Brutus har talat.

Plexus Låt oss följa Junius Brutus.

fadern Brutus, led oss mot Tarquinierna!

Brutus Jag skall gärna leda er mot tyranniet på det att vi aldrig mer må ha något tyranni.

Collatinus Lucretia, hur är det fatt?

Lucretia Min vän, det är illa ställt med mig. Detta tempel har skändats för djupt för att kunna återupprättas. Jag är förlorad. Om jag var den dygdigaste kvinnan i Rom, så kan en sådan dygd icke överlevas om den förloras. Jag har varit dig trogen och uppfyllt min plikt. Mer kan jag inte göra. (*faller ihop*)

Collatinus Lucretia! Lucretia!

fadern (Lucretius) (undersöker henne) Hon är död. Hennes hjärta har brustit. Detta är för mycket.

Pandulfus En sådan dygd och ett sådant fall från en sådan dygd kan ingen kvinna överleva.

Valerius Hon uppbjöd sina sista krafter för att komma hit och göra sin sak känd. Vår plikt är att göra den känd i hela Rom!

Collatinus Hon skall bäras i procession genom hela staden på det att varje romare må se hennes skönhet i döden och lära sig budskapet: aldrig mer en tyrann!

Brutus Jag förklarar härmed Tarquinierna bannlysta för all framtid från Rom. Har ni några invändningar, Septimus och Quintus Tarquinius?

Septimus Det är rätt.

Quintus Lucretia har räddat Rom och givit oss friheten.

Lucretius Min dotter, nu först när du lämnat livet inser vi vad du har gått igenom. Vi såg mellan fingrarna med kungens nidingsdåd och självsvåld och förblev lojala, blinda som vi var år efter år, tills en dag detta självsvåld drabbade en kvinna, som just råkade då vara den mest fläckfria av alla kvinnor. Hennes dygd behövdes för att våra ögon skulle öppnas. Måste det då till martyrium som hårt drabbar en i hjärtat av ens egen själ och djupast i ens egen käraste familj, ens eget kött och blod, förrän man

inser att man måste göra någonting åt saken? Måste allting gå för långt förrän man inser att det måste stoppas?

Collatinus Sorgen är ej endast vår, min far, men hela Roms, men därtill ger oss sorgen och förlusten stolthet. Aldrig har Rom ägt en sådan kvinna som har givit oss ett sådant föredöme av ren dygd och stolthet. Hon är republikens grundare. Må hon förbli dess moder och symbol för evig tid, och må vi aldrig svika henne som vår frihets ideal.

Brutus Väl talat, Collatinus. Genom hennes modiga exempel skall varena romare bli övertygad om den oundgängliga betydelsen av sin medborgerliga frihet. Lucius Tarquinius har ingen chans. Hans son har redan flytt, och när Lucretias öde blivit känt kan ingen romare mer ta parti för den bankrutta konungen. Så låt oss därför sprida kunskapen om denna kvinnas öde över hela landet.

de flesta Leve republiken! Leve republiken!

Collatinus Lucretia, du har just fött en nation åt friheten. Var dess moder, och må vi aldrig glömma dig.

Pandulfus Lucretia, ditt liv har just begynt.

Brutus Den grund du givit oss, Lucretia, för frihet i all framtid skall förbli den säkraste som någonsin beretts för en nation.

Quintus Nog nu med floskler, vackra ord och politik av vackra fraser! Se nu till att göra någonting i stället!

Plexus Quintus, du har rätt.

Valerius Mot Rom! Mot Rom! Med heliga Lucretias lik!

Pandulfus Ej någonsin mer något tyranni!

Brutus Med denna övermåttan sköna fru som heligt tecken kan Rom aldrig mer förlora något av sin frihet. Vi kan bara vinna i all evighet, så länge vi försvarar friheten.

Valerius Bär vår Lucretia högt mot friheten i hela Rom! Må aldrig någon glömma henne!

Septimus Hon är vår, och friheten är vår!

(Lucretia läggs högt uppe på en bår med sänghimmel som bärs ut under högtidliga former.

Alla är med och hyllar henne och deltar entusiastiskt i den begynnande kulten av henne.)

Brutus Så slutar maktens tyranni i Rom. En republik är född i jungfruns tecken, och det tecknet är oemotståndligt. Allting börjar bra när tragedin fått rensa luften genom avslöjande självutplåning, undergång och död. Vi har begravt det gamla Rom och kan nu öppna sekler åt att bygga upp det. Tiden har sin gång, och livet kan ej någonsin avbrytas utan att det återuppstår i mer underbara former. Denna sorg skall vara Rom till glädje för all framtid. Kom, min gamle vän. *(tar hand om Lucretius.)* Låt oss följa vår Lucretia.

(Brutus ledsagar Lucretius ut. De blir sist i sorgetåget och försvinner sist.)

Italien, 28.9-8.10.1998

Brindisi, Catania, Palermo, Galati, Roma, Genova, Torino.